

II - Technische Planologie

Samenvattend oordeel van de commissie

Dit rapport geeft de bevindingen, overwegingen en conclusies weer van de visitatiecommissie Sociale Geografie en Planologie met betrekking tot de bacheloropleiding Technische Planologie, die wordt aangeboden door de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen. De beoordeling van de commissie is gebaseerd op informatie uit de kritische reflectie, een selectie van scripties, aanvullende documentatie en gesprekken gevoerd tijdens de site visit. De commissie heeft de positieve aspecten van de opleiding afgewogen tegen de aspecten waarop verbetering wenselijk is en heeft geconcludeerd dat de opleiding voldoet aan de door de NVAO gestelde accreditatiecriteria.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft geconcludeerd dat het domeinspecifieke referentiekader voor de discipline Sociale Geografie en Planologie een brede, maar adequate weergave is van het domein. De commissie is van oordeel dat de domeinspecifieke eindkwalificaties die in het referentiekader worden beschreven, passen bij het domein van de Sociale Geografie en Planologie.

De commissie heeft de beoogde eindkwalificaties van de opleiding Technische Planologie vergeleken met het domeinspecifieke referentiekader en heeft het profiel, de oriëntatie en het niveau van de opleiding onderzocht. De commissie is van mening dat de beoogde eindkwalificaties van de opleiding goed en helder geformuleerd zijn en aansluiten bij de domeinspecifieke eindkwalificaties zoals beschreven in het referentiekader. De beoogde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met wat van een academische bacheloropleiding op het gebied van de Sociale Geografie en Planologie verwacht mag worden. Daarbij vindt de commissie het positief dat de opleiding bij de formulering van de beoogde eindkwalificaties tevens rekening heeft gehouden met de 'core curriculum requirements' van de Association of European Schools Of Planning (AESOP), zodat de opleiding ook aansluit bij de Europese standaarden.

Tenslotte is de commissie tevreden over het nieuw gekozen profiel van de opleiding dat zich kenmerkt door een focus op het ontwerpen en een speciale aandacht voor de thema's water, infrastructuur en milieu. De commissie is van mening dat het profiel helder gedefinieerd is en aantrekkelijk is voor toekomstige studenten.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Algemeen beschreven, bestaat het eerste jaar van het curriculum uit twaalf verplichte vakken die een kennismaking vormen met de planologische discipline. De aandacht voor het ontwerpen is hier gericht op de fysieke leefomgeving. In het tweede jaar, dat eveneens uit twaalf verplichte vakken bestaat, wordt het institutionele aspect van de Planologie (het ontwerpen van besluitvorming voor interventies in de ruimte) geïntroduceerd en start de thematische verdieping (water, infrastructuur, milieu). Het derde studiejaar bestaat voor de ene helft uit een vrije keuzeruimte en voor de andere helft uit drie verplichte vakken en het bachelorproject. De commissie is van oordeel dat de beoogde eindkwalificaties op adequate wijze in het curriculum worden gerealiseerd. De inhoud en structuur van het curriculum stellen studenten in staat om de beoogde eindkwalificaties te behalen. Het curriculum is evenwichtig en de structuur van het curriculum is aan de hand van vijf leerlijnen weldoordacht en coherent vormgegeven.

De commissie is ook positief over het didactisch concept, dat wordt gekenmerkt door een verschuiving van een begeleide confrontatie met basiskennis naar een zelfstandige analyse van

complexe planologische vraagstukken. Dit concept wordt gecombineerd met het universiteitsbrede didactisch principe van 'research-driven' onderwijs. De commissie is van mening dat de toegepaste werkvormen aansluiten bij het didactisch principe en voldoende activerend zijn.

Het aantal contacturen, de staf/student-ratio en de kwaliteit van de staf zijn in orde. Studenten zijn tevreden over hun docenten en vinden hen gemakkelijk aanspreekbaar. De commissie is van oordeel dat het programma haalbaar is. Er zijn geen struikelblokken in het curriculum en de werkdruk is goed, tot enigszins aan de lage kant. De commissie adviseert de werkdruk in het tweede en derde studiejaar wat te verzwaren en uitdagender te maken.

De rendementen waren in de afgelopen periode naar de mening van de commissie laag en de studieduur relatief lang. De commissie hoopt dat de nieuw ingevoerde universiteitsbrede bindend studieadvies- en 'harde knip'-regelingen en de ontwikkeling van 'learning communities' door de opleiding de rendementen zullen verhogen en de studieduur zullen verkorten.

De commissie heeft geconcludeerd dat de studiebegeleiding goed georganiseerd is en dat de studieadviseur deskundig is. De studenten zijn lovend over de studieadviseur. Ook de overige faciliteiten van de opleiding zijn volgens de commissie in orde. De opleidingsspecifieke kwaliteitszorg is adequaat. De commissie is echter wel van mening dat de opleidingscommissie wat formeler en proactiever te werk zou kunnen gaan.

De commissie concludeert dat de verschillende aspecten van de onderwijsleeromgeving de studenten in staat stellen de beoogde eindkwalificaties te behalen.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie heeft geconcludeerd dat het systeem van toetsing van de opleiding adequaat functioneert. Zij heeft wel vastgesteld dat de Examencommissie pas laat haar (wettelijke) nieuwe taak als waarborger van de toetskwaliteit heeft opgepakt. De Examencommissie kwijt zich daar nu terdege van, maar zij dient nog wel vast te stellen of de huidige capaciteit voldoende is om de onderdelen van deze taak (prompt toezicht bij gesignaleerde problemen en periodieke systematische evaluatie van het hele curriculum) op niveau uit te voeren.

De commissie heeft het behaalde eindniveau van de opleiding beoordeeld door een selectie van theses te bestuderen. De commissie is van mening dat de vernieuwde opzet van het bachelorproject naar aanleiding van de uitkomsten van de vorige visitatie zich vertaalt in een verbeterde kwaliteit van de theses. In de huidige opzet van het bachelorproject komen studenten via een begeleid traject van acht getoetste opdrachten uiteindelijk tot een individuele thesis. De commissie erkent de academische kwaliteit van de theses en is tevreden over het behaalde eindniveau.

De commissie beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Technische Planologie :

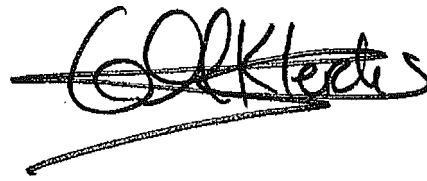
Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	voldoende
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	voldoende
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	voldoende
Algemeen eindoordeel	voldoende

De voorzitter en de secretaris van de commissie verklaren hierbij dat alle leden van de commissie kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 26-03-2014

Prof. H.F.L. Ottens

Drs. G.M. Klerks

Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

Introductie van de bacheloropleiding Technische Planologie

De bacheloropleiding Technische Planologie is een planologie-opleiding met een focus op het ontwerpen van interventies en met specifieke aandacht voor water, infrastructuur en milieu. De opleiding wordt aangeboden door de Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen en is in de afgelopen jaren herontworpen naar aanleiding van de adviezen voortvloeiend uit de visitatie van 2007. Het huidige programma wordt sinds september 2009 aangeboden.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Toelichting:

De beoogde eindkwalificaties passen wat betreft niveau en oriëntatie (bachelor of master; hbo of wo) binnen het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding.

Bevindingen

1.1 Het domein

De universiteiten die deelnemen aan de clusterevaluatie Sociale Geografie en Planologie (de Universiteit van Amsterdam, de Radboud Universiteit Nijmegen, de Rijksuniversiteit Groningen en de Universiteit Utrecht) hanteren een gemeenschappelijk domeinspecifiek referentiekader (zie bijlage 2).

De commissie heeft het domeinspecifieke referentiekader bestudeerd en is van mening dat het tamelijk breed en algemeen blijft. Ook al wordt in het referentiekader terecht aangegeven dat het domein van de Sociale Geografie en Planologie breed en multidisciplinair is, toch vindt de commissie dat een nadere specificering van het domein nuttig zou kunnen zijn. Een meer toegespitst geformuleerd domeinspecifiek referentiekader, gepositioneerd in de internationale discussie over de aard van de disciplines, zou de deelnemende opleidingen kunnen helpen om hun positie binnen het domein duidelijker aan te geven. De commissie is bovendien van mening dat een nader gespecificeerd referentiekader studenten meer bewust zou kunnen maken van het domein dat ze bestuderen en dat het tevens de legitimatie van het veld zou kunnen ondersteunen. Het huidige domeinspecifieke referentiekader is te beschouwen als een verdienstelijke stap die vraagt om verdere vervolgstappen van de deelnemende faculteiten/departementen. Het ontwikkelen van een gemeenschappelijke benadering ten aanzien van nationale en internationale benchmarking zou eveneens behulpzaam kunnen zijn bij het efficiënter positioneren van de opleidingen. Dit probleem doet zich vooral gevoelen bij het Sociaal Geografische deel van het referentiekader en in mindere mate bij het Planologische deel.

De commissie raadt de betrokken instituten/opleidingen aan het gemeenschappelijke domeinspecifieke referentiekader nader uit te werken, eventueel in samenwerking met enkele andere instituten en/of opleidingen, die nu niet betrokken zijn geweest bij deze clusterbeoordeling. Het kader zou verder kunnen worden gespecificeerd en vervolgens kunnen dienen als een duidelijker basis om overeenkomsten en verschillen tussen de oriëntaties van de opleidingen op dit gebied aan te geven.

Overigens is de commissie van mening dat de domeinspecifieke eindkwalificaties aansluiten bij een bacheloropleiding binnen de discipline Sociale Geografie en Planologie.

1.2 De positie binnen het domein

De kritische reflectie beschrijft dat de bacheloropleiding Technische Planologie studenten tot planologen vormt met een *ontwerpend perspectief* op mogelijke interventies in de fysieke leefomgeving, in het bijzonder op het gebied van water, infrastructuur en milieu. Met het adjectief “technische” in de naam beoogt de opleiding te refereren aan deze nadruk op ontwerpen. De commissie heeft er nota van genomen dat de focus op het ontwerpen het resultaat is van een van de aanpassingen die in de opleiding zijn gerealiseerd naar aanleiding van de adviezen van de vorige visitatiecommissie. Uit de kritische reflectie en uit de gesprekken tijdens de site visit is de commissie gebleken dat het juist dit accent op ontwerpen is dat de bacheloropleiding Technische Planologie onderscheidt ter onderscheiding van andere planologieopleidingen in Nederland. De opleiding is op twee manieren op ontwerpen gericht:

1. Er wordt aandacht besteed aan het ruimtelijk ontwerpen, oftewel het ontwerpen van de fysieke leefomgeving (*‘spatial design’*);
2. Er wordt aandacht besteed aan het ontwerpen van een institutionele omgeving van waaruit de fysieke leefomgeving kan worden beïnvloed (*‘institutional design’*). De aandacht gaat hierbij uit naar de actoren, de besluitvorming, het beleid, het democratisch proces en het onderbouwen van keuzes die tot interventies in de fysieke leefomgeving leiden.

De commissie vindt het nieuw gekozen profiel helder gedefinieerd en is er tevreden over. Tijdens de site visit heeft de commissie bovendien begrepen dat de focus op ontwerpen een belangrijke aantrekkingskracht heeft op toekomstige studenten. Meerdere studenten gaven tijdens de gesprekken aan juist vanwege de aandacht voor dit aspect voor de opleiding te hebben gekozen.

1.3 Beoogde eindkwalificaties, niveau en oriëntatie van de opleiding

In de kritische reflectie wordt beschreven dat de opleiding zich tot doel stelt om studenten een wetenschappelijke attitude, kennis, inzicht en onderzoeksvaardigheden bij te brengen op een zodanig niveau dat zij beroepen kunnen uitoefenen op het gebied van de Technische Planologie, dan wel in kunnen stromen in een verwante masteropleiding.

De commissie heeft uit de kritische reflectie opgemaakt dat bij het opstellen van de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Technische Planologie (zie bijlage 3) is uitgegaan van het door de universiteiten gezamenlijk opgestelde domeinspecifieke referentiekader Sociale Geografie en Planologie. De kritische reflectie stelt dat de beoogde eindkwalificaties van de opleiding in lijn zijn met de algemene eindkwalificaties die het disciplineoverleg Sociale Geografie en Planologie op basis van de Dublin Descriptoren heeft geformuleerd voor de opleidingen binnen het domein. Daarnaast komt uit de kritische reflectie naar voren dat de beoogde eindkwalificaties van de opleiding tevens in lijn zijn met de ‘core curriculum requirements’ die de Association of European Schools Of Planning (AESOP) in 2010 heeft vastgesteld voor Planologie-opleidingen in Europa. De opleiding is dan ook door AESOP erkend als een volwaardige planologieopleiding. De commissie vindt het positief dat de opleiding zich bij het formuleren van de beoogde eindkwalificaties tevens heeft laten inspireren door de “core curriculum requirements” van de AESOP, hoewel de feitelijke status van de AESOP-eisen en van de erkenningsprocedure voor de commissie niet geheel duidelijk zijn. Door de erkenning van de opleiding door de AESOP is de commissie ervan overtuigd dat deze ook aansluit bij de Europese standaarden.

In de kritische reflectie wordt uitgelegd dat de beoogde eindkwalificaties in de opleiding zijn ondergebracht in de onderstaande leerlijnen die elk uit een coherente samenstelling van vakken bestaan:

1. *Ruimtelijk ontwerpen*. Deze leerlijn beoogt studenten in te laten zien wat ruimtelijk ontwerpen inhoudt. Vanuit het bedenken en uitvoeren van oplossingen voor concrete ruimtelijke problemen wordt 'het ontwerp' centraal gesteld. Er wordt aandacht besteed aan leren 'kijken', aan het ontwikkelen van het analytisch vermogen om de essentie van een probleem te doorgronden en om probleemoplossend en creatief te werk te gaan en aan de communicatieve kant van ontwerpen.
2. *Ruimtelijke planning*. Deze leerlijn leert studenten de basis en de verdieping van het planologisch denken. Er wordt aandacht besteed aan de maatschappelijke, organisatorische en institutionele context van ruimtelijke vraagstukken, aan democratische, politieke en beleidsmatige processen van besluitvorming en aan verschillende culturen van planning.
3. *Water, Infrastructuur en Milieu (WIM)*. Via deze leerlijn verwerven studenten technisch-inhoudelijke kennis over water, infrastructuur en milieu. Tevens staat de institutionele context van ruimtelijke vraagstukken en het ontwerpen van oplossingsstrategieën binnen deze context centraal. Het accent ligt op de beleidsinstrumenten die in de Nederlandse planningcontext worden gehanteerd.
4. *Onderzoek*. Deze leerlijn beoogt studenten onderzoeksvaardigheden en technieken aan te leren, zodat zij na afronding van hun opleiding onder begeleiding een wetenschappelijk onderzoek kunnen uitvoeren. Tevens besteedt deze leerlijn aandacht aan attitudevorming, waarbij het ontwikkelen van analytische vaardigheden en associatief vermogen centraal staan.
5. *Geografie*. Via deze leerlijn verwerven studenten algemene en geografische basiskennis. De nadruk ligt op economische geografie, bevolkingsgeografie en fysische geografie.

De kritische reflectie bevat een gespecificeerde lijst van de beoogde eindkwalificaties van de opleiding (bijlage 3).

De commissie is tevreden met de beoogde eindkwalificaties van de opleiding en vindt deze goed en helder geformuleerd. De opleiding beoogt studenten (het toepassen van) kennis, inzicht en vaardigheden en attitudes te laten ontwikkelen op een inleidend, basaal niveau. De commissie is dan ook van mening dat de beoogde eindkwalificaties in overeenstemming zijn met wat van een opleiding Planologie op bachelorniveau verwacht mag worden. De specifieke aandacht voor onderzoeksvaardigheden en een wetenschappelijke attitude overtuigt de commissie van de academische oriëntatie van de opleiding.

Overwegingen

De commissie concludeert dat het domeinspecifieke referentiekader een brede, maar niettemin adequate weergave is van het domein. De commissie is van oordeel dat de domeinspecifieke eindkwalificaties die in het referentiekader worden beschreven, passen bij het domein van de Sociale Geografie en Planologie.

De commissie heeft de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Technische Planologie vergeleken met het domeinspecifieke referentiekader en heeft het profiel en oriëntatie van de opleiding nauwkeurig bestudeerd. De commissie is tevreden over het nieuw gekozen profiel, dat het accent op ontwerpen legt met daarbij speciale aandacht voor water,

infrastructuur en milieu. Het profiel is helder gedefinieerd en is aantrekkelijk voor aankomende studenten.

De commissie is eveneens tevreden met de beoogde eindkwalificaties van de opleiding. Deze zijn goed en helder geformuleerd en zijn in overeenstemming met wat van een academische opleiding Planologie op bachelorniveau verwacht mag worden. Dat de opleiding zich bij het formuleren van de eindkwalificaties niet alleen heeft laten inspireren door het gezamenlijk geformuleerde domeinspecifieke referentiekader van de deelnemende universiteiten, maar ook door de “core curriculum requirements” van de AESOP, vindt de commissie positief. Door de erkenning van de opleiding door de AESOP is de commissie ervan overtuigd dat deze ook aansluit bij de Europese standaarden. Wel pleit de commissie voor meer duidelijkheid over de status van de AESOP-erkenning. Wellicht behoeft dit discussie binnen AESOP.

Conclusie

Bacheloropleiding Technische Planologie : de commissie beoordeelt Standaard 1 als ‘voldoende’.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Toelichting:

De inhoud en vormgeving van het programma stelt de toegelaten studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De kwaliteit van het personeel en van de opleidingsspecifieke voorzieningen is daarbij essentieel. Programma, personeel en voorzieningen vormen een voor studenten samenhangende onderwijsleeromgeving.

Bevindingen

2.1 Het curriculum

Het curriculum (zie bijlage 4) bestaat uit 180 EC, verspreid over drie studiejaren van elk 60 EC. Elk jaar bestaat uit vier gelijke periodes waarin drie vakken van steeds 5 EC worden aangeboden. Het curriculum is alleen voltijds te volgen.

De commissie heeft uit de kritische reflectie opgemaakt dat het eerste studiejaar erop is gericht studenten in de breedte kennis te laten maken met de discipline Planologie. In de vakken Ruimtelijk Ontwerpen 1 t/m 4 komen de beginselen van het ruimtelijk ontwerpen (*spatial design*) aan bod, terwijl er met de vakken Ruimtelijke Planning 1 en 2 wordt gebouwd aan de basis van het planologisch denken. Voorts wordt er in dit jaar een basis gelegd voor de algemene en geografische kennis en wordt er een start gemaakt met het aanleren van onderzoeksvaardigheden.

In het tweede studiejaar wordt het institutionele aspect van de Planologie geïntroduceerd, waarbij de focus verschuift naar het ontwerpen van besluitvorming voor interventies in de ruimte (*institutional design*). De besluitvorming, actoren, het democratisch proces, beleid, regelgeving en het onderbouwen van keuzes, die tot interventies in de fysieke leefomgeving leiden, komen centraal te staan. Tegelijkertijd wordt het ruimtelijk ontwerpen geleidelijk aan afgebouwd. In het tweede jaar van de opleiding begint met de Water, Infrastructuur en Milieu (WIM)-vakken ook de thematische verdieping.

Het derde jaar concentreert zich op institutionele thema's als beleid, planning en besluitvorming, in het bijzonder voor de drie thema's water, infrastructuur en milieu. Het derde studiejaar bestaat uit een vrije keuzeruimte van 30 EC in de eerste twee periodes, drie verplichte vakken van elk 5 EC en het bachelorproject van 15 EC. De vrije keuzeruimte kan al naar gelang de persoonlijke voorkeur van de student worden ingevuld met een minor uit het RUG-brede aanbod, of met keuzevakken gevolgd aan de eigen faculteit of aan andere faculteiten binnen de RUG of aan andere universiteiten. Het keuzepakket dient altijd een duidelijke inhoudelijke samenhang te vertonen. Ter voorbereiding op het bachelorproject wordt een aantal hoorcolleges gegeven die tot doel hebben studenten te helpen bij het schrijven van de onderzoeksopzet. Tijdens het bachelorproject wordt aan de hand van deelopdrachten die tijdens groepsbijeenkomsten worden besproken, een onderzoeksvoorstel opgebouwd. Vervolgens schrijven studenten een individueel verslag in de vorm van een artikel. Het verslag wordt mondeling aan de hand van een poster gepresenteerd.

De commissie is van mening dat het curriculum evenwichtig is en is er tevreden over.

2.2 Coherentie

Uit de kritische reflectie en de gesprekken tijdens de site visit is de commissie gebleken dat het programma sinds studiejaar 2009-2010 is opgebouwd uit vijf leerlijnen, i.e. Ruimtelijk

Ontwerpen, Ruimtelijke Planning, Water, Infrastructuur en Milieu (de WIM-leerlijn), Onderzoek en Geografie (zie sectie 1.3). De commissie heeft begrepen dat elke leerlijn qua inhoud en vaardigheden een eigen karakter heeft en een inhoudelijk coherente groep vakken vertegenwoordigt. Iedere leerlijn draagt dus op eigen wijze een steentje bij aan de beoogde eindkwalificaties van de opleiding. De Ruimtelijk Ontwerpen-, Ruimtelijke Planning- en WIM-leerlijnen vormen daarbij de kernlijnen, de Onderzoeks- en Geografieleerlijnen zijn ondersteunende leerlijnen. De leerlijnen staan niet los van elkaar. Vakken van verschillende leerlijnen sluiten op elkaar aan (de vakken uit de WIM-leerlijn sluiten bijvoorbeeld weer aan op een vak als Ruimtelijke Planning 3 uit de leerlijn Ruimtelijke Planning). Toepassingen en vaardigheden, zoals het aanleren van studie- en communicatievaardigheden, een wetenschappelijke attitude en het werken in groepsverband, gaan over de leerlijnen heen; deze komen in de verschillende vakken aan bod. Binnen de leerlijnen is er een duidelijke opbouw in de vakken te onderscheiden, waarbij eerdere vakken de basis leggen voor vervolgvakken die de kennis en vaardigheden steeds verder uitbouwen en verdiepen. De kritische reflectie bevat een overzicht van de leerlijnen en de bijbehorende vakken, waarbij de opbouw blijkt uit de cijfers in de naam van de vakken (Ruimtelijk ontwerpen 1, Ruimtelijk Ontwerpen 2, etc.). Dit overzicht is opgenomen in bijlage 4.

De leerlijnen hebben tot doel de bewaking van de inhoud van het curriculum en de verdeling van vaardigheden over de verschillende vakken te vergemakkelijken. Elke leerlijn heeft een eigen coördinator die verantwoordelijk is voor de aansluiting van de leerlijn op de didactische visie van de opleiding en voor de aansluiting van de beoogde eindkwalificaties van de vakken op de beoogde eindkwalificaties van het gehele curriculum. Tevens is deze verantwoordelijk voor de samenhang tussen de vakken. Jaarlijks vindt er overleg plaats tussen de collega's binnen een leerlijn en van de verschillende leerlijnen, waarin de aansluiting van de verschillende vakken op elkaar wordt bekeken.

De commissie is van mening dat het curriculum coherent is. De commissie complimenteert de opleiding met de weldoordachte structuur van het curriculum en de duidelijke opbouw in de vakken.

2.3 Relatie tussen de beoogde eindkwalificaties en het curriculum

De kritische reflectie bevat een toetsplan waarin per vak wordt aangegeven hoe dit bijdraagt aan de realisatie van de beoogde eindkwalificaties. Hieruit blijkt dat de beoogde eindkwalificaties op de volgende wijze in het curriculum zijn verwerkt:

1. Aan *het verwerven van kennis, begrip en inzicht en het toepassen daarvan* wordt gedurende het gehele curriculum aandacht besteed. Vakken die voor het verwerven van kennis, begrip en inzicht in het bijzonder een belangrijke rol spelen zijn onder andere de eerste- en tweedejaars vakken *Ruimtelijk Ontwerpen 1* en *Ruimtelijke Planning 1 t/m 4* en de WIM-vakken zoals *Mobiliteit & Verkeer* en *Watertechniek*, maar ook de algemene (geografische) basisvakken, zoals bijvoorbeeld *Economische Geografie 1*. Het toepassen van kennis, begrip en inzicht krijgt vooral aandacht in vakken als *Population Dynamics*, *Ruimtelijke Planning 3*, *Ruimtelijk Ontwerpen 5: Stedenbouw en Milieu & Techniek* en in vakken uit de onderzoeksleerlijn, zoals *Inleiding Wetenschappelijk Onderzoek*, *Methoden van Wetenschappelijk Onderzoek*, *Ruimtelijke Informatiekunde 1: Data en Cartografie* en *Ruimtelijke Informatiekunde 2: Geografische Informatiesystemen (GIS)*.
2. Ook aan het vermogen tot *oordeelsvorming* wordt door het hele curriculum heen gebouwd. Hoewel deze vaardigheid reeds aan bod komt tijdens de eerste vakken ruimtelijk ontwerpen en ruimtelijke planning, besteden de vakken *Inleiding Wetenschappelijk Onderzoek*,

Population Dynamics, Ruimtelijke Planning 2 en 3, Philosophies of social Science, Human Geography and Planning en het *Bachelorproject* hier meer specifiek aandacht aan.

3. Aan het aanleren van *communicatie- en leervaardigheden* wordt eveneens binnen verschillende studieonderdelen in het curriculum aandacht besteed. Communicatievaardigheden worden in het bijzonder getraind in de vakken *Ruimtelijk Ontwerpen 3: Atelier* en *Ruimtelijk Ontwerpen 5: Stedenbouw*. Leervaardigheden worden getraind in vakken als het *Bachelorproject*, *Population Dynamics*, *Ruimtelijk Ontwerpen 4: Innovatief denken*, *Fysische Geografie van de Wereld* en *Bodem en Landschap van Nederland*.
4. Ook aan de vorming van een *wetenschappelijke houding* wordt gedurende het gehele curriculum gewerkt. Echter, de vakken *Ruimtelijk Ontwerpen 3: Atelier*, *Ruimtelijke Planning 3* en het *Bachelorproject* en vakken uit de onderzoeksleerlijn, zoals bijvoorbeeld *Inleiding wetenschappelijk onderzoek* en *Philosophies of Social Science, Human Geography and Planning* schenken hieraan in het bijzonder aandacht.

Na de informatie uit het toetsplan te hebben bestudeerd en geverifieerd, heeft de commissie vastgesteld dat de beoogde eindkwalificaties op adequate wijze in het curriculum worden gerealiseerd.

2.4 Didactisch concept en werkvormen

Uit de kritische reflectie en de gesprekken tijdens de site visit heeft de commissie begrepen dat de opleiding zo is opgezet dat er een accentverschuiving plaatsvindt van ruimtelijk ontwerpen naar institutioneel ontwerpen, oftewel het ontwerpen van besluitvorming. Parallel daaraan verschuift ook het didactisch accent van een begeleide confrontatie met basiskennis naar een zelfstandige analyse van complexe vraagstukken. In het kielzog van deze verschuiving veranderen ook de toegepaste werkvormen.

In het eerste studiejaar ligt de nadruk op de kennismaking met de Planologie en het opbouwen van parate kennis. Concrete voorbeelden worden gepresenteerd en bediscussieerd. Het beschrijven en begrijpen van planologische vraagstukken staat centraal. De toegepaste werkvormen zijn excursies, hoorcolleges, voorgestructureerde opdrachten en practica. Deze werkvormen worden onder andere gebruikt in de vakken *Ruimtelijke Planning 1 en 2* en *Ruimtelijk Ontwerpen 1 en 2*.

In het tweede studiejaar komen het zelf reflecteren, het zelfstandig op analytische wijze de stof doordenken en het vergelijken van planningsprocessen meer centraal te staan. Het gaat nu niet alleen meer om het beschrijven en begrijpen van planologische vraagstukken, maar ook om manieren om deze vraagstukken op te pakken, te beïnvloeden en zo mogelijk op te lossen. Toegepaste werkvormen zijn het schrijven van essays, presenteren en ontwerpen. Deze werkvormen komen onder meer terug in de vakken *Ruimtelijk Ontwerpen 4 en 5* en het planologische deel van de *WTM-vakken*.

In het derde studiejaar, tenslotte, ligt de focus op de zelfstandigheid van de student. De student leert zelfstandig planologische vraagstukken te analyseren en vervolgens met voorstellen te komen. De nadruk ligt nu niet meer zozeer op vergelijkende studies, maar meer op exploratieve studies, waarbij geslaagde benaderingen worden bestudeerd en geslaagde acties en strategieën worden vertaald naar een nieuwe situatie of context.

Tijdens de gesprekken gedurende de site visit gaven de studenten aan tevreden te zijn met de activerende werkvormen waarbij zij zelf met de stof aan de slag moeten. Tevens blijkt uit de curriculumevaluatie dat studenten excursies en veldwerk als bijzonder nuttige werkvormen ervaren.

Naast bovengenoemd didactisch concept hanteert de opleiding tevens het RUG-brede didactisch principe van 'research-driven' onderwijs. Dit wordt tot uitdrukking gebracht door het verweven van het onderzoek van de docenten in het onderwijs en door studenten uit te nodigen te reflecteren en te discussiëren over het onderzoek. Daarnaast is de selectie van onderwerpen voor de bachelorprojecten geïnspireerd door het onderzoek van de staf.

De commissie is tevreden met het didactisch concept en de 'research-driven' benadering van de opleiding en vindt de manier waarop beide in praktijk worden gebracht, overtuigend. De commissie vindt de gebruikte werkvormen geschikt en voldoende activerend.

2.5 Rendementen en haalbaarheid

Om toegelaten te worden tot het eerste jaar van de opleiding dienen aankomende studenten te beschikken over een VWO-diploma met Wiskunde A of B, een HBO-diploma of een overgangsbewijs van jaar één naar jaar twee van het HBO. Naast de instroom met deze achtergrond is er tevens een aanzienlijke instroom van HBO-afgestudeerden die willen doorgaan met één van de masterprogramma's van de faculteit. Zij volgen een schakelprogramma, bestaande uit een aantal vakken van de bacheloropleiding Technische Planologie.

De commissie is van mening dat het schakelprogramma adequaat is georganiseerd. Studenten gaven tijdens de site visit aan dat bij vakken waarbij veel samengewerkt moet worden, het verschil in vooropleiding tussen de bachelorstudenten en de "schakelaars" duidelijk wordt door een verschil in denkwijze en instelling. Zij gaven aan dit te waarderen, aangezien zij dit ervaren als een goede voorbereiding op de beroepspraktijk waarin tenslotte ook met mensen met uiteenlopende achtergronden zal moeten worden samengewerkt.

Uit de kritische reflectie (zie bijlage 5) blijkt dat in de periode 2004/2005-2009/2010 het bachelorrendement (van herinschrijvers) voor de totale instroom na drie jaar schommelde tussen de 8% en 21%. De rendementen na vier jaar (cumulatief) lagen tussen de 29% en 52% in dezelfde periode. De rendementen voor alleen de VWO-instroom lagen weliswaar iets hoger (na drie jaar tussen de 9% en 25% en na vier jaar (cumulatief) tussen 38% en 67%), maar laten niettemin een vergelijkbaar beeld zien. De commissie is van mening dat de rendementen laag zijn en dat studenten relatief lang over hun studie doen. Uit de gesprekken met de docenten heeft de commissie begrepen dat zij het feit dat studenten steeds meer werken naast hun studie zien als één van de oorzaken voor de relatief lange studieduur. De opleiding hoopt de rendementen te verhogen door het verder ontwikkelen van "learning communities", waardoor studenten zich meer verbonden zullen voelen met de opleiding en wellicht meer gestimuleerd worden om intensiever te studeren.

De commissie heeft verder vernomen dat de RUG sinds 1 september 2010 een bindend studieadvies (BSA) heeft, dat, naast een oriënterende en verwijzende functie, tot doel heeft de studievoortgang van eerstejaars studenten te stimuleren. Als norm geldt dat studenten 40 EC moeten hebben behaald in het eerste studiejaar en de gehele propedeuse in maximaal twee jaar. Sinds 2012 is de studiepuntennorm opgeschroefd van 40 EC naar 45 EC. De commissie heeft geconstateerd dat het aantal studenten dat de propedeuse binnen een jaar haalt niet is toegenomen door de invoering van het BSA. Het aantal studenten dat 40-45 EC behaalt in het eerste jaar lijkt echter wel toegenomen door de maatregel. De opleiding geeft als mogelijke verklaring voor deze ontwikkeling dat het behalen van de BSA-norm voor studenten een doel op zich is geworden. Een hoger ambitieniveau wordt kennelijk door veel studenten niet belangrijk gevonden.

Een andere maatregel van de RUG om de studievoortgang van bachelorstudenten te stimuleren, betreft de invoering in 2012-2013 van de “harde knip”. Deze maatregel bepaalt dat pas aan de masteropleiding begonnen mag worden, als de bacheloropleiding in zijn geheel is afgerond. Het effect van deze maatregel is thans nog niet duidelijk.

De commissie hoopt van harte dat de ingevoerde maatregelen de studierendementen zullen verhogen en de studieduur zullen verkorten.

Uit de gesprekken met de studenten zijn geen struikelblokken in het curriculum naar voren gekomen. De commissie heeft uit de kritische reflectie en de gesprekken met de studenten opgemaakt dat zij over het algemeen tevreden zijn met de werkdruk in de propedeuse. De geraadpleegde studenten vinden ook de werkdruk in het tweede studiejaar goed. Echter, uit de evaluaties blijkt dat 29% van de studenten de werkdruk in het tweede studiejaar te laag vindt. Bovendien blijkt uit de curriculumevaluatie van juni 2012-mei 2013 dat studenten de werkdruk in de gehele opleiding aan de lage kant vonden (1,69, waarbij 1 “te licht” is en 2 “goed”) en gemiddeld slechts zo’n 24 uur per week aan de studie hebben besteed. De commissie concludeert dat het curriculum haalbaar is, maar geeft de opleiding wel als overweging mee het curriculum met name in het tweede en derde studiejaar enigszins te verzwaren en uitdagender te maken.

2.6 Student/staf-ratio en contacturen

In de kritische reflectie wordt beschreven dat de onderwijsinzet sinds de vorige visitatie is uitgebreid van 2,9 fte naar 3,7 fte (4,3 fte inclusief ingehuurde docenten) in 2011-2012. Door deze uitbreiding is de student-staf ratio gedaald. Bedroeg de student-staf ratio bij de vorige visitatie nog 47,9 (exclusief schakel-studenten), in 2011-2012 is deze bij een stafinzet van 4,3 fte gedaald naar 38,1. Corrigeert men deze cijfers voor schakelstudenten, die slechts een gedeelte van het programma volgen (maximaal 60 EC), dan komt de gewogen student-staf-ratio bij een stafinzet van 4,3 fte op 32,7. Houdt men tevens rekening met de 30 EC aan vrije keuzeruimte in het derde studiejaar, waarbij een deel van de studenten keuzevakken buiten de faculteit volgt, dan is de werkelijke student-staf ratio nog iets lager. De commissie is tevreden met deze student-staf ratio.

Uit de gesprekken met de studenten is gebleken dat zij met ongeveer 50 studenten in het eerste jaar beginnen, waarna dit aantal geleidelijk terugloopt. Gedurende de drie studiejaar zitten bij verschillende vakken daarbij nog “schakelaars”. De studenten gaven aan dat er ondanks deze aantallen voldoende ruimte was voor discussie en interactie tussen docent en studenten.

Met betrekking tot de contacturen vermeldt de kritische reflectie dat studenten in het eerste studiejaar kunnen rekenen op 14,5 contacturen per week. In het tweede studiejaar daalt het aantal contacturen licht naar 11,3 per week. In het derde studiejaar ligt het aantal contacturen per week naar schatting op 10,1, maar zijn er vanzelfsprekend fluctuaties als gevolg van de vrije keuzeruimte en het schrijven van de bachelorthesis. De commissie is van mening dat het aantal contacturen per week voldoende is.

Meer informatie over de student/staf-ratio en de contacturen is opgenomen in bijlage 5.

2.7 Kwaliteit staf

Uit de kritische reflectie heeft de commissie opgemaakt dat 85% van de docenten die in de opleiding participeren gepromoveerd is en een onderzoekstaak heeft. In mei 2013 was 56% van de docenten in het bezit van het certificaat Basis Kwalificatie Onderwijs (BKO), terwijl

de overige 44 % van de docenten bezig was de BKO te behalen of daarvan was vrijgesteld. Met het oog op de ontwikkeling van docenten organiseert de facultaire basiseenheid Planologie daarnaast een aantal maal per jaar lunchseminars over onderwijs die door de universitaire dienst *Educational Support and Innovation* begeleid worden. Deze stimuleren docenten bijvoorbeeld om gebruik te maken van innovatieve onderwijsvormen.

Uit de gesprekken met de studenten en de informatie in de kritische reflectie is gebleken dat studenten tevreden zijn over de docenten. Zij vinden dat de docenten deskundig zijn, de stof goed kunnen uitleggen en toelichten en gemakkelijk aanspreekbaar zijn. Ook geven zij aan dat zij voldoende ondersteund worden bij het bachelorproject.

De commissie is tevreden met de kwaliteit van de staf en is ervan overtuigd dat de staf deskundig is.

2.8 Studiebegeleiding

De faculteit heeft één studieadviseur, bij wie studenten terecht kunnen voor begeleiding bij studiegerelateerde problemen. Uit het gesprek met de studieadviseur kwam naar voren dat de belangrijkste taken van de studieadviseur bestaan uit:

- begeleiding van eerstejaars studenten in het kader van het BSA (zie hieronder);
- begeleiding van tweedejaars studenten die hun propedeuse nog niet hebben behaald (eveneens in het kader van het BSA). Een voorbeeld hiervan zijn de studieondersteuningsgroepen die sinds het studiejaar 2012-2013 onder leiding van de studieadviseur worden aangeboden. Deze hebben tot doel studenten die in de propedeuse een overkomelijke achterstand opgelopen hebben, te ondersteunen;
- begeleiding en zo nodig doorverwijzing naar een studentpsycholoog of -decaan van studenten die door persoonlijke omstandigheden worden gehinderd bij de studie;
- de organisatie van het mentor/tutor-systeem (zie hieronder), zoals het werven van mentoren, het instrueren van mentorgroepen, etc.;
- het geven van informatie en adviseren over bijvoorbeeld financiële regelingen, veranderende regelgeving, etc.;
- het geven van voorlichting.

De commissie heeft vernomen dat de studieadviseur niet door de examencommissie (EC) is gemandateerd om bepaalde zaken zelf af te handelen in naam van de EC. Er is dus een strikte scheiding tussen de taken van de studieadviseur en die van de examencommissie. De studieadviseur geeft studenten wel advies over wanneer en hoe zich te wenden tot de EC.

Vorig jaar had de studieadviseur zo'n 400 geplande gesprekken van een half uur en daarnaast naar schatting nog eens 400 ongeplande gesprekken. Studenten waren tijdens de site visit lovend over de studieadviseur. Een zelfde beeld komt naar voren uit de curriculumevaluatie, waarin studenten aangaven zeer tevreden te zijn over de studieadviseur. De commissie is tevreden over de studieadviseur en is van mening dat deze deskundig is.

Zoals reeds eerder aangeduid, kent de RUG sinds 1 september 2010 een bindend studieadvies (BSA). Een student krijgt een negatief BSA wanneer hij of zij aan het eind van het eerste studiejaar minder dan 45 (aanvankelijk 40) EC heeft behaald of er na twee jaar niet in is geslaagd de propedeuse van 60 EC te behalen. In dat geval moet de student de studie stopzetten. De invoering van het BSA is gepaard gegaan met een universiteitsbrede intensivering van de informatievoorziening en de studiebegeleiding van eerstejaars. Zo worden studenten in de loop van het eerste jaar zes maal per brief geïnformeerd over hun

studievoortgang. Daarnaast is er een mentor-tutor systeem ingevoerd. Iedere student heeft een eigen tutor (een docent), met wie hij/zij bij aanvang van de studie en in het tweede semester een individueel gesprek heeft. Tevens is elke student in het eerste semester ingedeeld in een mentorgroep onder leiding van student-assistenten. De bedoeling van het mentoraat is studenten een beter beeld te geven van hun eigen studiesituatie en van het studiegedrag dat nodig is om de studie succesvol te kunnen afronden. In het tweede deel van het eerste semester worden de mentorgroepen omgezet in studiegroepen voor het schrijven van een academisch paper voor het vak *Inleiding Wetenschappelijke Onderzoek* onder begeleiding van de tutor.

Uit de kritische reflectie blijkt dat 48% van de studenten de intakegesprekken met de tutores en de mentorgroepen niet als nuttig ervaren. Bij navraag tijdens de site visit gaven de studenten aan dat zij het hebben van een mentor en tutor op zich wel prettig vinden, omdat deze aandacht er, zeker bij aanvang van de studie, voor zorgt dat zij niet het gevoel hebben te “verdrinken”. Echter, het blijkt voor de studenten niet duidelijk te zijn voor welk probleem ze naar welke persoon (mentor, tutor of studieadviseur) moeten stappen.

De commissie is van mening dat de studiebegeleiding goed georganiseerd is. Zij adviseert de opleiding echter wel het voor studenten duidelijker te maken welke vorm van begeleiding wordt geboden door welke begeleider (mentor, tutor of studieadviseur), zodat zij beter weten tot wie zij zich moeten wenden.

2.9 Overige voorzieningen

Voor andere faciliteiten, zoals voorzieningen op het gebied van de internationalisering, voorbereiding op de arbeidsmarkt, de bibliotheek en computerfaciliteiten maakt de opleiding gebruik van de facultaire voorzieningen. De Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen (FRW) heeft verschillende samenwerkingsovereenkomsten met buitenlandse universiteiten en er zijn, met name voor derdejaarsstudenten, verschillende mogelijkheden om een deel van de studietijd in het buitenland door te brengen. Met betrekking tot de voorbereiding op de arbeidsmarkt is van belang dat naar verwachting in het studiejaar 2013-2014 het nieuwe universitaire en facultaire programma NEXT van start zal gaan. Dit programma zal studenten begeleiding bieden bij de beroepsvoorbereiding en de keuze voor masteropleidingen die als vervolgstudie gevolgd kunnen worden. Tenslotte biedt de FRW computerfaciliteiten die zijn toegerust met GIS-software.

De commissie is tevreden met de geboden faciliteiten.

2.10 Opleidingsspecifieke kwaliteitszorg

De commissie heeft uit de kritische reflectie vernomen dat de onderwijskwaliteitszorg voornamelijk op het niveau van de faculteit (en aanvullend de instelling) is georganiseerd. Evaluaties binnen de opleiding verlopen dan ook volgens facultaire standaarden. Zij maken onderdeel uit van de PDCA-cyclus (Plan Do Check Act) van onderwijskwaliteitszorg in het kader waarvan cursusevaluaties, curriculumevaluaties van het gehele curriculum en de afzonderlijke jaren en panevaluaties worden uitgevoerd.

De kritische reflectie beschrijft dat studenten bij het tentamen van iedere cursus of een vergelijkbaar toetsmoment een standaard evaluatieformulier krijgen, waardoor de respons hoog is. Er worden onder andere vragen gesteld over de docent, de rode draad in de cursus, de literatuur, de toetsing, de feedback op opdrachten, de organisatie van de cursus en de plaats van de cursus in de opleiding. Studenten geven een rapportcijfer aan de cursus op een schaal van 1 tot 10. Sinds het collegejaar 2011-2012 is er een systematische

curriculumevaluatie ingevoerd. Er wordt een relatief hoge respons bereikt, doordat het invullen van het evaluatieformulier verplicht gekoppeld is aan het inleveren van de thesis en daarmee aan het afstuderen. De evaluatie van de opleiding is zo een logische stap die hoort bij het onderwijsprogramma. Het viel de commissie op dat de eerste resultaten van deze evaluatie aangeven dat de studenten maar matig tevreden zijn over de opleiding. Er is nog veel onduidelijk over de representativiteit en validiteit van die uitkomsten, maar de commissie vindt het raadzaam om de vinger aan de pols te houden.

De commissie heeft uit de kritische reflectie vernomen dat het de formele taak van de opleidingscommissie (OC) is om de resultaten van de cursusevaluaties te bespreken. De opleidingsdirecteur is daarentegen verantwoordelijk voor de curriculumevaluatie. Tijdens de site visit heeft de commissie echter vernomen dat de OC het sinds de nieuwe opzet van de opleiding in toenemende mate ook als haar taak ziet om de ontwikkeling van de opleiding als geheel en de implicaties daarvan voor de verschillende personen binnen de opleiding in de gaten te houden. De OC is samengesteld uit drie docent- en drie studentleden die afkomstig zijn uit de drie verschillende studiejaar van de opleiding. De OC vergadert vier keer per jaar. Afgevaardigden van Pro Geo, een organisatie van FRW-studenten die zich richt op zaken als de kwaliteit van het onderwijs, studentenvoorzieningen, huisvesting, etc., wonen de OC-vergaderingen bij als toehoorder. Ook de opleidingsdirecteur woont de vergaderingen vaak bij als toehoorder. De voorzitter van de OC is verantwoordelijk voor het benaderen van docenten indien de OC naar aanleiding van de vakevaluatie besluit dat praktische acties gewenst zijn. De opleidingsdirecteur kan daarbij ingeschakeld worden. Indien nodig, dient de betreffende docent een verbeterplan in te dienen. De Opleidingsdirecteur is verantwoordelijk voor het uitzetten van eventuele strategische veranderingen.

De resultaten van alle cursussen en evaluaties worden tevens gemonitord door het onderwijsmanagement van de faculteit. De evaluaties zijn openbaar en worden beschikbaar gesteld aan de studenten die de cursus gevolgd hebben, de leden van de OC's en Faculteitsraad, alsmede aan alle onderwijsgevende stafleden van de faculteit.

Los van de cursus- en curriculumevaluaties organiseert de basiseenheid Planologie samen met de OC jaarlijks aan het eind van het tweede semester een informele bijeenkomst met een groep bachelor studenten om het afgelopen jaar te evalueren.

Tijdens de site visit zijn de commissie verschillende voorbeelden ter ore gekomen van vakken die naar aanleiding van slechte vakevaluaties zijn aangepast (o.a. *Ruimtelijke Informatiekunde 1: Data & Cartografie*, *Ruimtelijke Informatiekunde 2: Geografische Informatie Systemen (GIS)*, *Ruimtelijk Ontwerpen 2: Bouwen*).

De commissie is van mening dat de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg adequaat is, maar vindt wel dat de OC tamelijk informeel te werk gaat en wat passief is. De taakverdeling tussen de opleidingsdirecteur en de voorzitter van de opleidingscommissie lijkt niet altijd even duidelijk gemarkeerd.

Overwegingen

De commissie heeft de inhoud van het curriculum beoordeeld en heeft vastgesteld dat de beoogde eindkwalificaties op adequate wijze in het curriculum worden gerealiseerd. Het toetsplan, dat een schematisch overzicht geeft van de bijdrage per cursus aan de beoogde eindkwalificaties, geeft hiervan een duidelijk en overtuigend beeld. De commissie is bovendien van mening dat het curriculum evenwichtig is en dat de structuur van het

curriculum weldoordacht en coherent is. De commissie is ervan overtuigd dat de inhoud en structuur van het curriculum studenten in staat stelt de beoogde eindkwalificaties te behalen.

De commissie is ook tevreden met het didactisch concept van de opleiding en vindt de manier waarop dit in praktijk wordt gebracht, overtuigend. De gebruikte werkvormen zijn geschikt en voldoende activerend.

Het is de commissie opgevallen dat de rendementen relatief laag zijn en dat studenten er relatief lang over doen om de opleiding af te ronden. De commissie begrijpt dat een en ander mede wordt veroorzaakt doordat studenten veel werken naast de studie, maar hoopt dat de nieuw ingevoerde instellingsbrede BSA- en harde knip-regelingen en de ontwikkeling van “learning communities” de studierendementen zullen verhogen en de studieduur verkorten.

De commissie heeft vastgesteld dat studenten voldoende contacturen hebben en dat ook de ondersteuning bij het bachelorproject voldoende is. De commissie heeft tevens vastgesteld dat er geen struikelblokken in het curriculum zijn en is van mening dat het curriculum haalbaar is. De commissie geeft de opleiding echter wel als overweging mee het curriculum met name in het tweede en derde studiejaar enigszins te verzwaren en uitdagender te maken.

De commissie is tevreden met zowel de kwaliteit als de kwantiteit van de staf. Ze is ervan overtuigd dat de staf deskundig is en is tevreden met de student/staf-ratio.

De commissie heeft vastgesteld dat de studiebegeleiding goed georganiseerd is en dat de studieadviseur deskundig is. De commissie is in het algemeen ook tevreden met de overige faciliteiten.

De commissie is van mening dat de opleidingsspecifieke kwaliteitszorg adequaat is, maar vindt wel dat de OC tamelijk informeel te werk gaat en wat passief is. De taakverdeling tussen de voorzitter van de opleidingscommissie en de opleidingsdirecteur dient duidelijker te worden gemarkeerd.

Na een grondige bestudering van alle aspecten van de onderwijsleeromgeving van de opleiding (het curriculum, de staf, de werkvormen, de werkdruk, de studiebegeleiding, de voorzieningen en de kwaliteitszorg) concludeert de commissie dat deze studenten in staat stelt de beoogde eindkwalificaties te behalen.

Conclusie

Bacheloropleiding Technische Planologie : de commissie beoordeelt Standaard 2 als ‘voldoende’.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Toelichting:

Het gerealiseerde niveau blijkt uit de tussentijdse en afsluitende toetsen, de afstudeerwerken en de wijze waarop afgestudeerden in de praktijk of in een vervolgopleiding functioneren. De toetsen en de beoordeling zijn valide, betrouwbaar en voor studenten inzichtelijk.

Bevindingen

3.1 Het systeem van toetsing

De commissie heeft uit de kritische reflectie vernomen dat toetsing deel uitmaakt van de onderwijskwaliteitszorg, die voornamelijk op het niveau van de faculteit is georganiseerd. Uit de kritische reflectie blijkt dat de FRW in 2012 een Nota Toetsbeleid heeft ontwikkeld waarin het beleid met betrekking tot de toetsing binnen de faculteit is vastgelegd. Toetsing van de vorderingen van studenten binnen de faculteit verloopt volgens het opleidingsspecifieke Toetsplan, dat op de Nota Toetsbeleid dient te zijn gebaseerd.

De FRW is van mening dat het behalen en toetsen van de leerdoelen van een cursus mede bepaald wordt door de gekozen toetsvorm(en) en de validiteit ervan. Uitgangspunt van de toetsing is daarom dat voor elk studieonderdeel de keuze van de toetsvormen die worden toegepast dient te worden beargumenteerd. De toetsvormen dienen aan te sluiten bij de eindkwalificaties van de opleiding, de positie van de cursus in de opleiding en de leerdoelen van de cursus. De argumentatie dient een vast onderdeel te zijn van de cursusbeschrijving ('cursusratio') van elk studieonderdeel.

Na bestudering heeft de commissie vastgesteld dat, in overeenstemming met de facultaire richtlijnen, het opleidingsspecifieke Toetsplan van de opleiding bestaat uit een overzicht van de onderwijsvormen, de opdrachtvormen en de toetsvormen per studieonderdeel. Tevens wordt per studieonderdeel aangegeven aan welke beoogde eindkwalificaties dat onderdeel bijdraagt. Tenslotte bevat het overzicht informatie over het tijdstip waarop de toetsen worden afgenomen, zodat een beeld wordt gegeven van de spreiding van de toetsen. De commissie heeft vernomen dat het toetsplan jaarlijks wordt bijgewerkt door de coördinator van de opleiding.

De commissie heeft begrepen dat in de visie op toetsen van de FRW niet alleen de toetsen zelf, maar ook het studeergedrag van de studenten essentieel is. Immers, ook het studeergedrag bepaalt in belangrijke mate of de toetsen en de eindkwalificaties van de opleiding worden behaald. De faculteit vindt het dan ook belangrijk actief studiegedrag te stimuleren. Het zwaartepunt ligt hierbij op het eerste studiejaar (met het mentor/tutor-systeem), omdat daarin relatief veel studievertraging wordt opgelopen. De commissie wil nog eens benadrukken dat het belangrijk is aan studenten beter duidelijk te maken wat de functie van het mentor/tutorsysteem is.

In de kritische reflectie wordt beschreven dat het facultaire toetsbeleid dat ook voor de opleiding Technische Planologie geldt, verder wordt gekenmerkt door verschillende specifieke regels en richtlijnen, zoals een verplichte 'peer review' voorafgaande aan de toetsafname, het verplichte gebruik van antwoord- en beoordelingsmodellen, etc. De commissie heeft deze regels en richtlijnen nauwkeurig bekeken en is er tevreden mee.

Voor het bachelorproject heeft de opleiding een handleiding opgesteld waarin onder andere een lijst met criteria is opgenomen waarop de bachelorthesis wordt beoordeeld. Verder wordt elke scriptie door een tweede lezer beoordeeld, om zo de consistentie van de beoordeling te waarborgen.

Uit de kritische reflectie en de gesprekken tijdens de site visit heeft de commissie begrepen dat de toetsing een vast onderdeel van de cursus- en curriculumevaluaties vormt. Zowel op het niveau van de toets, op het niveau van de cursus, als op het niveau van het programma als geheel wordt geëvalueerd. Op het *niveau van de toets* vindt de beoordeling plaats door middel van peer review, het door studenten na afloop van de toets ingevulde gestandaardiseerde cursusevaluatieformulier en, in het geval van een meerkeuzetoets, de digitale verwerking van de toets waaruit de kwaliteit van de vragen blijkt. Ook kunnen studenten zich na inzage van een toets tot de Examencommissie wenden, indien zij het niet eens zijn met de beoordeling. Op *cursusniveau* vindt beoordeling plaats door middel van de cursusevaluaties, waarbij gebruik gemaakt wordt van gestandaardiseerde vragenformulieren om vergelijking te vergemakkelijken. De evaluatie van de begeleiding van de bachelorthesis is gekoppeld aan de begeleider. Op *programmaniveau* vindt de beoordeling plaats via de curriculumevaluaties, waarin verschillende vragen zijn opgenomen over de toetsing, zoals bijvoorbeeld over de nakijktermijn van tentamens en over of de wijze van toetsen en beoordelen een grondig begrip van de leerstof vereist.

Uit de gesprekken met de studenten werd het de commissie duidelijk dat zij goed op de hoogte worden gebracht van de leerdoelen van de vakken, dat zij weten wat er bij de vakken van hen verwacht wordt en waarop zij bij het studeren hun aandacht moeten richten. Ook over de toetsing zijn zij in het algemeen wel tevreden, ook al verschillen zij soms van mening met de docent over de geschiktheid van de gekozen toetsvorm (zoals het multiple choice-tentamen van *Ruimtelijke Planning 3: Governance Dynamics*). Studenten geven verder aan voldoende feedback te krijgen, maar vinden dat zij er soms te veel naar op zoek moeten.

De commissie is van mening dat het toetsbeleid, de procedures met betrekking tot toetsing en de manier waarop deze ten uitvoer worden gebracht, adequaat zijn.

Krachtens de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW), dient de kwaliteit van de toetsing bewaakt te worden door de Examencommissie (EC). Uit de kritische reflectie blijkt dat de FRW één EC kent voor alle opleidingen binnen de faculteit. In de EC heeft een extern lid zitting dat deskundig is op het gebied van toetsing. De EC vergadert iedere zes weken, of vaker indien noodzakelijk. Uit de kritische reflectie en de gesprekken met de EC heeft de commissie begrepen dat de EC sinds januari 2013 haar taak als waarborger van de toetskwaliteit op zich heeft genomen. In maart 2013 heeft de faculteit de leden van de EC tevens extra uren toebedeeld om hun taak naar behoren te kunnen vervullen. De commissie betreurt het dat het zo lang heeft geduurd voordat de EC deze (wettelijke) verantwoordelijkheden op zich heeft genomen.

Momenteel evalueert de EC op structurele basis zowel afzonderlijke vakken als scripties. Zij hanteert hierbij de regel dat vakken waarbij zich problemen voor hebben gedaan (slechte studentenevaluatie, lage rendementen, etc.) in ieder geval worden beoordeeld. Daarnaast wordt een aantal vakken steekproefsgewijs beoordeeld. Bij de evaluatie wordt gekeken of de toetsvorm past bij de leerdoelen van het vak, of deze aansluit bij de eindkwalificaties van de opleiding, hoe de toetsafname is verlopen, etc. Ook de scripties worden steekproefsgewijs geëvalueerd. Tijdens het gesprek van de commissie met de EC is gebleken dat zij thans niet voornemens is om ieder jaar alle vakken en scripties op een systematische wijze door te

lichten. De EC staat op het standpunt dat het gedetailleerd geformuleerde toetsbeleid, het handboek voor docenten, de verplichte BKO, de “peer review” en de observerende aanwezigheid van de EC, alle reeds beschermende factoren vormen voor de kwaliteit van de toetsing. Het controleren op zich ziet zij niet als zaligmakend. Overigens benadrukte de EC daarbij wel dat zij zich nog in een oriënterende fase bevindt. Men is aan het aftasten waar men met de nieuwe taken tegenaan loopt. Met name zal moeten blijken of de van bestuurswege ter beschikking gestelde tijd voldoende is om elk jaar, naast de probleemgevallen, ook een voldoende aantal andere cursussen te bekijken, zodat binnen een redelijk tijdsbestek van enkele jaren het curriculum in zijn geheel onder de loupe is genomen. Het faculteitsbestuur heeft zich tijdens de site visit op het standpunt gesteld dat het bij gebleken behoefte ervoor open staat de nodige voorzieningen te treffen.

Afgezien van het waarborgen van de toetskwaliteit heeft de EC ook tot taak om bezwaren en verzoeken van studenten om uitzondering van de regels of om afwijking van het reguliere programma te behandelen (zoals vrijstellingen, extra herkansing, etc.). De commissie is content met het feit dat de EC een aantal criteria heeft geformuleerd teneinde deze verzoeken op een consistente wijze te behandelen. Voorts heeft de commissie vernomen dat voor de behandeling van verzoeken van studenten in het kader van de BSA-regeling de FRW een aparte BSA-commissie heeft ingesteld die los staat van de EC en gecontroleerd wordt door het faculteitsbestuur.

3.2. Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

De commissie heeft tot haar genoegen vernomen dat de opleiding naar aanleiding van de uitkomsten van de visitatie van 2007 het bachelorproject opnieuw heeft vormgegeven. Het schrijven van de thesis verloopt inmiddels via een strak schema. Via een begeleid traject van acht getoetste opdrachten komen studenten uiteindelijk tot een individuele thesis.

De commissie heeft het gerealiseerde eindniveau van de afgestudeerden beoordeeld door een selectie van de bachelorprojecten te bestuderen (zie bijlage 7). De commissie heeft twaalf bachelorprojecten en bijbehorende beoordelingsformulieren beoordeeld. Bij de selectie van de bachelorprojecten is rekening gehouden met een gelijke spreiding over de cijfers (laag, gemiddeld, hoog) en de specialisaties. De commissieleden hebben de bachelorprojecten gelezen en de uiteenzetting van de probleemstelling, de weergave van de literatuur, de methoden en verantwoording, de conclusie en discussie, de structuur, de leesbaarheid en verificatie beoordeeld. Zij waren het eens met de cijfers die de begeleiders hadden toegekend en vonden de becijfering over het algemeen rechtvaardig. Alle bachelorprojecten die de commissie heeft bestudeerd werden als voldoende beoordeeld.

De commissie heeft tijdens de site visit vernomen dat er slechts enkele studenten na afronding van de opleiding direct naar de arbeidsmarkt doorstromen. Het overgrote deel van de afgestudeerden stroomt door naar een masteropleiding van de FRW en een klein percentage stroomt door naar een masteropleiding elders in het land, dan wel in het buitenland.

Overwegingen

De commissie bevestigt dat het systeem van toetsing adequaat functioneert. De commissie betreurt het echter dat de EC haar (wettelijke) taak van het waarborgen van de toetskwaliteit pas zo laat op zich heeft genomen. Verder is de commissie van mening dat de EC zich er op korte termijn (studiejaar 2013-2014) van moet vergewissen of zij bij de huidige intensiteit van controle en evaluatie binnen een voldoende kort tijdsbestek overzicht krijgt en houdt over het

curriculum als geheel. Mocht de noodzaak van verdere intensivering blijken, dan dienen de leden van de EC hiervoor voldoende uren te krijgen.

De commissie is positief over de nieuwe opzet van het bachelorproject. De nieuwe aanpak vertaalt zich volgens de commissie in een verbeterde kwaliteit van de theses.

De commissie heeft het behaalde eindniveau beoordeeld door een selectie van de theses te bestuderen. De commissie was het eens met de door de begeleiders toegekende cijfers en was tevreden over de kwaliteit van de theses. De commissie stelt dan ook vast dat het behaalde eindniveau voldoende is.

Conclusie

Bacheloropleiding Technische Planologie : de commissie beoordeelt Standaard 3 als ‘voldoende’.

Algemeen eindoordeel

De commissie heeft de drie standaarden als ‘voldoende’ beoordeeld. In overeenstemming met de beslisregels zoals vastgelegd in het NVAO beoordelingskader, wordt de gehele opleiding als ‘voldoende’ beoordeeld.

Conclusie

De commissie beoordeelt de *bacheloropleiding Technische Planologie* als ‘voldoende’.